

Barnets ukrenkelige menneskeverd

Taler

Olemic Thommessen

Dato

20 november 2014

Sted

Lagtingssalen, Oslo

Omstendigheter

Barnekonvensjonens 25-årsjubileum

1 Kjære alle sammen,

Det er i dag nøyaktig 25 år siden FNs Barnekonvensjon ble enstemmig vedtatt av verdens ledere på FNs generalforsamling. Gratulerer med dagen! Vi har all
5 grunn til å feire. Dette skal jeg komme tilbake til.

En digresjon muligens, men nå går det fort mot jul. Faktisk er det i dag bare 10 dager til adventstiden setter inn. Det fikk meg til å tenke på en liten mann med flippskjegg og lue, som norske barn for første gang ble introdusert for gjennom
10 Jul i skomakergata på NRK i 1979.

Hvem er denne karen med sekk og lue på?

Han ligner litt på nissen i grunn.

Det er ikke han, det er Jon Blund.

15 Han besøker store og små.

Ja, Jon Blund har med seg hver kveld til alle små,
no' spennende, no' morsomt, no' rart.

"Kveldens rettighet" begynner snart.

La oss starte: Klar, ferdig, gå!

20 Alle barn har rett til...

I mange år brakte Jon Blund bud om barns rettigheter hver kveld i adventstiden. Den levende tøffelen - Tøfflus - snurret film, og norske barn satt som klistret. Det Tøfflus og vi andre fikk høre var sitater fra forløperen til dagens jublant,
25 altså FN-erklæringen om Barnets Rettigheter fra 1959.

Sett i ettertid må det kalles en genistrek å gjøre internasjonal juss, som jo dette i

30 aller høyeste grad er, til lett forståelig barne- og familie-TV. Alvorlige og vanskelige temaer til tross, hos Jon Blund ble det formulert så enkelt at ethvert barn kunne oppfatte det.

FN-erklæringen fra 1959 hadde 10 artikler. Barnekonvensjonen, som kom 30 år etter i 1989, består av 42 artikler. Konvensjonen bygger på prinsippet om at
35 barnets beste skal komme først i alle situasjoner, overalt og alltid. Dette burde være like enkelt, innlysende og selvsagt som det fremstår hos Jon Blund. Likevel viser virkeligheten ofte noe annet.

I Norge har vi den siste tiden fått kraftige og brutale påminnelser om barns
40 sårbarhet og manglende rettssikkerhet i samfunnet. Media har fortalt rystende historier om vold og mobbing, og voksnes fundamentale svikt. Fortellingene om Monika og Odin er katastrofale på hver sin måte, og viser med all tydelighet at vi har en lang vei igjen å gå for å oppfylle barns rett til beskyttelse mot vold og overgrep.

45 Når vi i dag feirer barnekonvensjonen, kan vi med andre ord ikke lene oss tilbake og tro at jobben er gjort.

Men på den annen side, dagen i dag må også gi rom til å minne hverandre på hva vi har oppnådd gjennom de 25 årene som har gått.

50 Det er ingen tvil om at barnekonvensjonen har gjort mye for å heve bevisstheten om barns levekår og rettigheter her i landet. Langt på vei har den satt dagsorden for barne- og familiepolitikken i Norge, og vært retningsgivende for alle som jobber med barn i det daglige, enten det er i organisasjoner, i stat og kommune
55 eller i forskningsmiljøer. Barnekonvensjonen tydeliggjør barnets stilling som eget rettssubjekt og nedfeller egne rettigheter for barn på områder der det er nødvendig. Slik gir den oss alle sammen et felles samfunnsoppdrag som dypest sett handler om å ivareta barnets ukrenkelige menneskeverd.

60 Jeg tror også det finnes dekning for å si at barnas stemme blir hørt på en annen måte nå enn før vi fikk barnekonvensjonen. Seminaret her i dag skal handle om akkurat det perspektivet.

Artikkel 12 i barnekonvensjonen gir barn rett til å gi uttrykk for egne
65 standpunkter i alle saker som vedrører barn. Den er dermed helt sentral i anerkjennelsen av barn som selvstendige individer. Staten er videre pålagt en

positiv plikt til å garantere for barns rett til å si sin mening.

- 70 Retten gjør seg gjeldende både i enkeltsaker som angår det enkelte barn og i overordnede saker som angår barn - og som er bestemmende for deres rettigheter. Barn skal altså høres om alt som angår dem, eller som har innvirkning på deres situasjon.
- 75 Vi skal alle sammen huske på at vårt demokrati ikke bare er et spørsmål om å putte stemmesedler i urnene. Barn og unge under 18 år har riktignok ikke stemmerett. Men de har likevel i aller høyeste grad deltakerrett. Det betyr at de på ingen måte er avskåret fra å påvirke samfunnet rundt seg. Ingen er tjent med en oppvoksende generasjon som utelukkende fungerer som passive mottakere
- 80 av de voksnes meninger og oppfatninger. Og som voksne skal vi høre på barna. Det er viktig.

- Før jeg runder av, må jeg få sagt at det er veldig hyggelig å se så mange fremmøtte til seminaret her i dag. Seminaret kom i stand etter en anbefaling fra
- 85 Nordisk Råd, hvor alle de nordiske landene ble oppfordret til å markere 25-årsjubileet for barnekonvensjonen på selve dagen i dag, den 20. november.

- Derfor er det ekstra gledelig at både Sveriges riksdag og det islandske Alltinget arrangerer tilsvarende seminarer i dag. Riksdagen i Finland markerer jubileet 4.
- 90 desember, med et seminar sammen med det finske institutt for menneskerettigheter.

- De nordiske landene ønsker og har som mål å være foregangsland for barn og unge, også når det gjelder unges innflytelse og delaktighet i demokratiske
- 95 prosesser. Vi har kommet et stykke på vei i de nordiske land, men har også mye å lære av hverandre når det gjelder det konkrete arbeidet med å fremme barns rettigheter.

- Jeg håper også at dagens seminar kan bidra til å belyse hvordan vi best kan legge
- 100 til rette for barn- og unges deltakelse, og gleder meg til å høre på innleggene og å delta i diskusjonen etterpå.

- Jeg vil rette en stor takk til UNICEF for deres verdifulle bidrag i planleggingen av seminaret, og overlater herved ordet til dagens møteleder; generalsekretær
- 105 Bernt Apeland.

«Dagens rettighet» begynner snart.
La oss starte: Klar, ferdig, gå!

110

Kilde

www.stortinget.no

Emner

Barn, Rettigheter, Åpningstale

115

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/barnets-ukrenkelige-menneskeverd>

120

125

130

135

140